

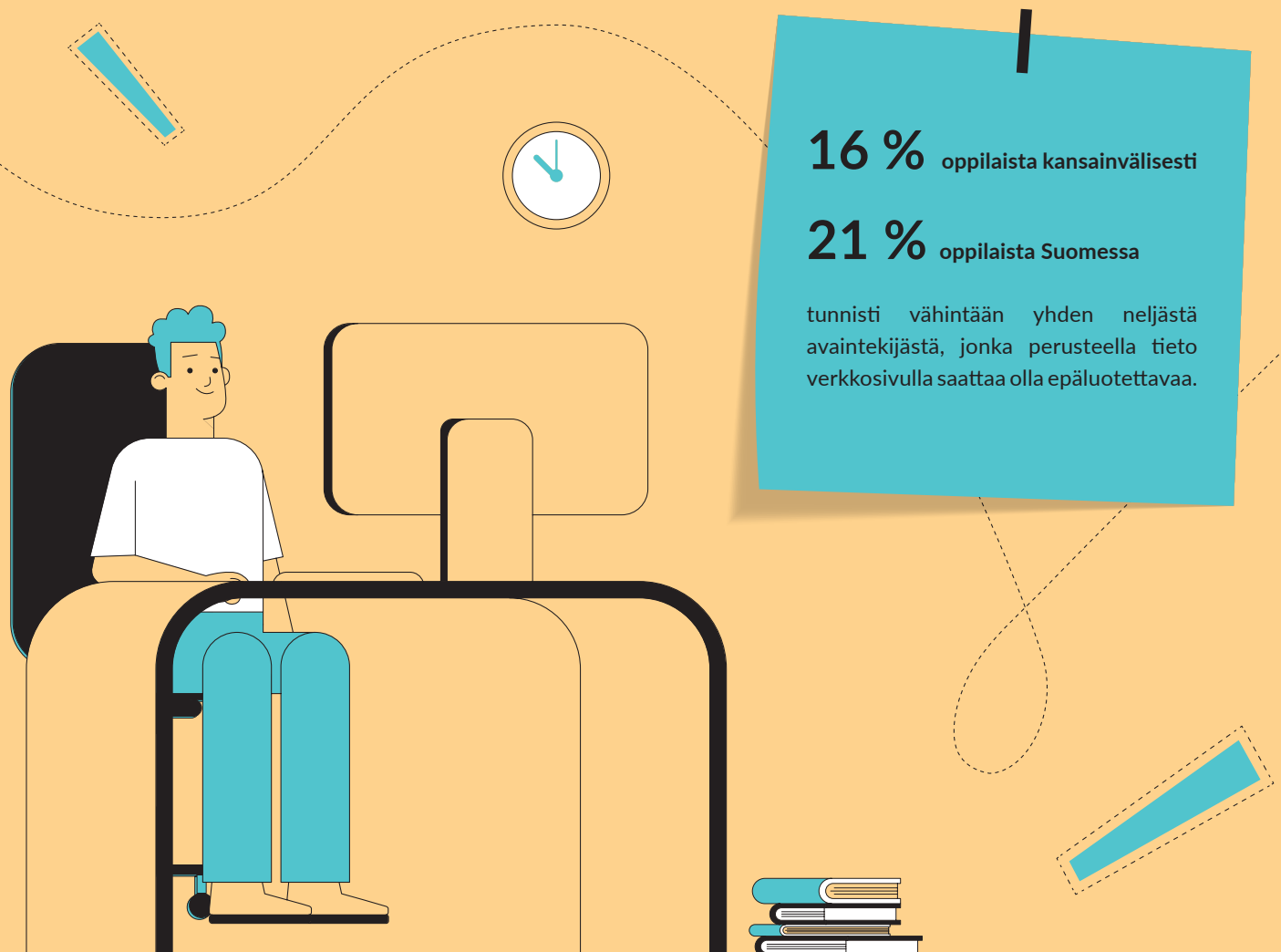

TOTTA VAI TARUA?

Erilaisia tapoja kannustaa oppilaita tiedon arviointiin

Oppilaat kaikkialla maailmassa etsivät ja käyttävät internetlähteistä saatua digitaalista tietoa. Mutta miten he voivat oppia arvioimaan löytämänsä tiedon paikkansapitävyyttä, olennaisuutta ja oikeudenmukaisuutta?

Kansainvälisesti 63 % opettajista ilmoitti tarvitsevansa lisää koulutusta, jotta he voisivat paremmin tukea oppilaiden kykyä arvioida internetlähteiden luotettavuutta. Tämä Teacher Snippet nostaa esiin tuloksia IEA:n ICILS 2023 -tutkimuksesta (International Computer and Information Literacy Study) ja tarjoaa esimerkkejä, joita voidaan käyttää oppilaiden tiedon arvioinnin taitojen kehittämisen tueksi. Nämä taidot ovat välttämättömiä sekä opintojen että laajemmin digitaalisen maailman hahmottamisen kannalta.

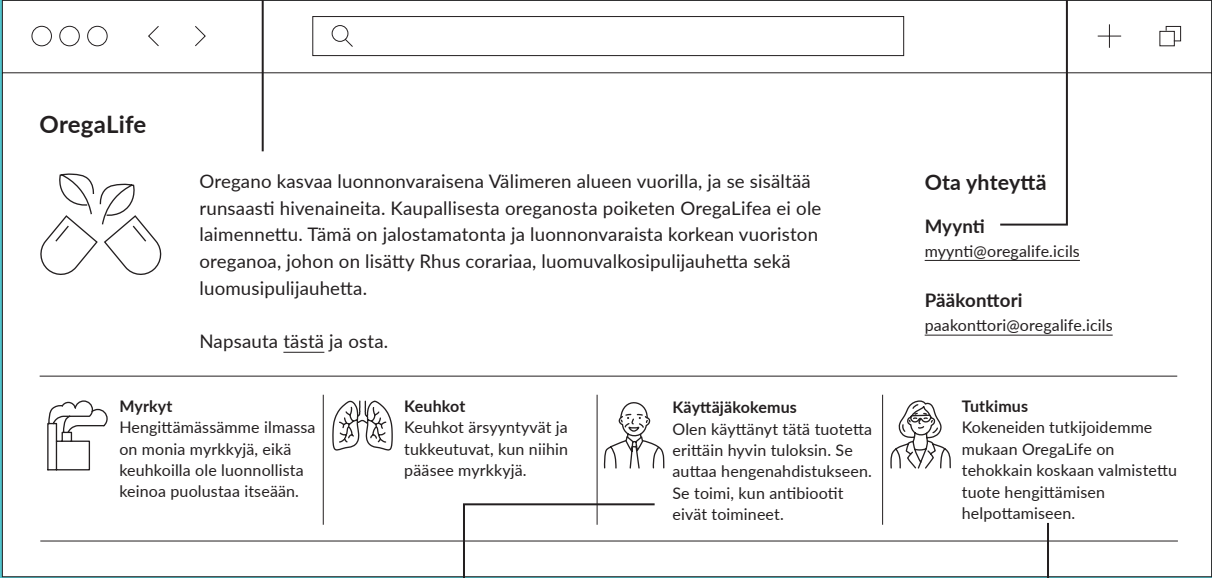
Merkit verkkosivun epäluotettavuudesta ICILS 2023 -tehtävillä havainnollistettuna

1. Lähteiden tai todisteiden puuttuminen

Esimerkkivastaus:
Siinä ei kerrota, mistä tieto on peräisin.

2. Tieto voi olla liioiteltua tai keksittyä tuotteen myymiseksi

Esimerkkivastaukset:
*Se on selvästi vain mainos, jotta ostat pillereitä.
Se on pillerien myymiseksi.*

The screenshot shows a website for 'Oregalife'. It features a search bar, navigation icons, and a main content area with a product description, contact information, and four columns of benefits: Myrkyt (Toxins), Keuhkot (Lungs), Käyttäjäkokemus (User Experience), and Tutkimus (Research). The product description states that Oregano is a natural product from the Mediterranean region, used as a natural remedy for various ailments. The contact information includes an email address 'myynti@oregalife.icils' and a phone number 'paakonttori@oregalife.icils'. The four columns of benefits are: Myrkyt (Toxins) - 'Hengittämässämme ilmassa on monia myrkyjä, eikä keuhkoilla ole luonnollista keinoa puolustaa itseään.'; Keuhkot (Lungs) - 'Keuhkot ärsyntyvät ja tukkeutuvat, kun niihin pääsee myrkyjä.'; Käyttäjäkokemus (User Experience) - 'Olen käyttänyt tätä tuotetta erittäin hyvin tuloksin. Se auttaa hengenahdistukseen. Se toimii, kun antibiootit eivät toimineet.'; Tutkimus (Research) - 'Kokeneiden tutkijoidemme mukaan Oregalife on tehokkain koskaan valmistettu tuote hengittämisen helpottamiseen.'

4. Vain yksi anonymi arvio

Esimerkkivastaukset:
*Et tiedä, kuka kirjoitti arvion.
Siinä on vain yksi asiakkaan kirjoittama arvostelu.*

3. Riippumattoman tutkimuksen puute

Esimerkkivastaukset:
*He tekevät oman tutkimuksensa.
He eivät käytä muiden tekemää tutkimusta.*

Tehtävännumero: C1H05ZC

Tee kriteerit, joiden perusteella voidaan arvioida tiedon luotettavuutta selkeästi

Oppilaat ovat jatkuvasti tekemisissä digitaalisen sisällön kanssa, mutta kuinka usein he systemaattisesti arvioivat tämän sisällön luotettavuutta?

Opettajat voivat käyttää seuraavia kysymyksiä arvioidessaan oppilaiden kanssa digitaalisen informaation luotettavuutta. Kysymyksiä voivat hyödyntää kaikkien aineiden opettajat. Kysymykset voidaan ryhmitellä laajempien kriteerien mukaan:

Tarkkuus

- Mitä todisteita on tarjolla tiedon tueksi?
- Voidaanko todisteiden aitous ja paikkansapitävyys tarkistaa?
- Onko todisteita siitä, että toimittaja on tarkistanut tiedon tai se on käynyt läpi muun laaduntarkistusprosessin?

Auktoriteetti

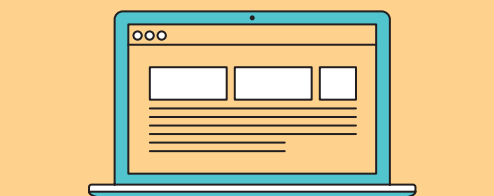
- Millä tavalla tiedon tuottanut henkilö on ansioitunut tai päteväitynyt?
- Onko tiedon tuottanut henkilö yhdistettävissä luotettavaan organisaatioon tai instituutioon?

Puolueellisuus

- Esitetäänkö mielipide faktana ilman todisteita?
- Sisältääkö tieto tarvittaessa erilaisia näkökulmia?
- Muodostaako annettu tieto eheän kokonaisuuden vai onko jotakin olennaista jätetty pois?
- Miksi tieto on tarjolla ja kuka hyötyy tämän tiedon saatavilla olosta? Vaikuttaako se tiedon luotettavuuteen?
- Mikäli näkyvillä on mainoksia, onko ne selkeästi merkitty ja erotettu muusta sisällöstä?

Ajankohtaisuus – tiedolle, jonka täytyy olla ajan tasalla

- Kuinka vanhaa tieto on?
- Milloin tieto on päivitetty tai tarkistettu?

63 % oppilaista kansainvälisesti

72 % oppilaista Suomessa

ilmoitti, että he oppivat **koulussa** paljon tai kohtalaisesti siitä, kuinka arvioida internetistä saadun tiedon luotettavuutta.

68 % oppilaista kansainvälisesti

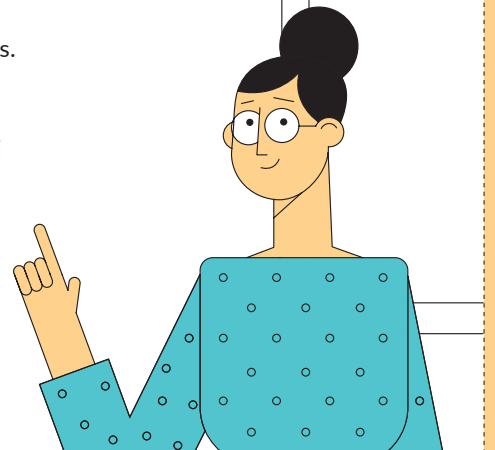
72 % oppilaista Suomessa

ilmoitti, että he oppivat **koulun ulkopuolella** paljon tai kohtalaisesti siitä, kuinka arvioida internetistä saadun tiedon luotettavuutta.

Anna oppilaille lähestymistapoja tiedon laadun arviointiin

Opettajat voivat aktiivisesti rohkaista oppilaita selvittämään internetistä saadun tiedon luotettavuutta esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- ✓ Tarkista tiedon tueksi tarjottujen lähteiden olemassaolo ja luotettavuus.
- ✓ Tarkista tiedon paikkansapitävyys myös muista lähteistä.
- ✓ Tarkista verkkosivun yksityiskohdat ja tutki kohdista "Tietoa meistä" tai "Ota yhteyttä" löytyvää tietoa siitä, kuka sivun on luonut.
- ✓ Tarkista, käytetäänkö verkkosivulla hyvämaineisia lähteitä tai yhdistyykö se sellaiseen.
- ✓ Tarkista, milloin verkkosivut on luotu tai päivitetty.
- ✓ Tarkista tietoon liittyvät asiantuntijoiden arviot tai kommentit.

24 % oppilaista kansainvälisesti

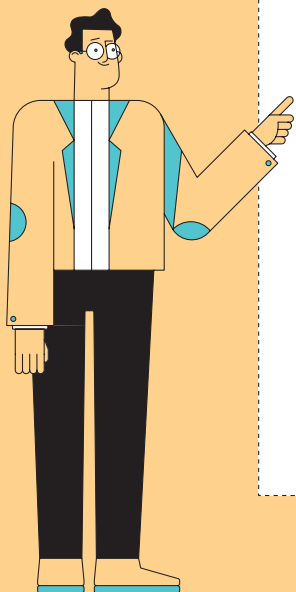
27 % oppilaista Suomessa

osasi nimetä ainakin yhden asian, jonka he osaisivat tehdä selvittääkseen, onko verkkosivu luotettava tiedon lähde.

4 % oppilaista kansainvälisesti

5 % oppilaista Suomessa

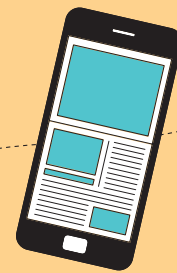
osasi nimetä kaksi asiaa, jotka he osaisivat tehdä selvittääkseen, onko verkkosivu luotettava tiedon lähde.

Tiedon arvioinnin sisällyttäminen oppimistavoitteisiin

Kun oppilaat tekevät tehtäviä, joihin sisältyy digilähteiden käyttöä, voivat opettajat sisällyttää arviointikriteereihin, että oppilaiden on arvioitava käyttämiensä lähteiden luotettavuutta. Oppilasta voidaan pyytää esimerkiksi pohtimaan tiedonhaussa käyttämiään kysymyksiä tai prosesseja, joiden avulla he arvioivat tietolähteitä. Tällaisten kriteerien asettaminen havainnollistaa oppilaille digitaalisen tiedon luotettavuuden arvioinnin tärkeyttä ja sitä, kuinka olennainen taito tämä on yli oppiainerajojen.

3/4 maista raportoi, että internetlähteiden luotettavuuden arviointi on selkeästi sisällytetty opetussuunnitelmaan ja yhdistetty oppimistavoitteisiin.

LISÄTIETOA

ICILS-tutkimuksessa kerätään tietoa kahdeksatta vuotta koulua käyvilta oppilailta (iältään keskimäärin 13,5 vuotta tai yli) ja opettajilta, jotka opettavat kahdeksaluokkaisille opetussuunnitelmassa olevia oppiaineita, mukaan lukien digilukutaitoon liittyviä oppiaineita. ICILS 2023 on kolmas kierros tässä tutkimuksessa, joka järjestettiin ensi kertaa vuonna 2013.

Eri maissa digilukutaitoa opetetaan sekä omana oppiaineenaan että muihin sisältöihin integroituna. Tämän vuoksi tutkimuksessa on mukana kaikkien oppiaineiden opettajia.

Oppilaiden kyvyt arvioida kriittisesti digitaalisen tiedon merkitystä, paikkansapitävyyttä, uskottavuutta ja sosiaalisia seurauksia ovat välttämättömiä digitalisoituvassa maailmassa. Näitä kykyjä arvioidaan ja raportoidaan ICILS-tutkimuksessa.

Tämä *Teacher Snippet* perustuu kansainväliseen ICILS 2023 -raporttiin *An international perspective on digital literacy: Results from ICILS 2023*, jonka on toimittanut Julian Fraillon.

Sisältö: Julian Fraillon (IEA)

Mukauttaminen: Tämä on muokattu englanninkielisestä versiosta, jonka on julkaissut IEA. Muokkauksesta vastaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos. IEA ei ole tarkistanut käännöstä, eikä IEA ole vastuussa mahdollisista epätarkkuuksista, poistoista tai tämän ja alkuperäisversion eroavaisuuksista.

Suunnittelu: Jane Mack (IEA)
Jasmin Schiffer (IEA)

© 2024 Stichting IEA Secretariaat Nederland

